

W ZAKOPANEM TRWA WALKA O DOM DOKTORA, ZABYTKOWĄ WILŁĘ PROJEKTU STANISŁAWA WITKIEWICZA

Posted on 3 listopada 2023

Sąsiedzi, urzędnicy, społecznicy, wszyscy miłośnicy zabytków w Zakopanem, stawili się pod płonącą willą przy ulicy Witkiewicza, aby pomóc ratować zabytek oraz jego zawartość. Dzięki tej mobilizacji i wspólnemu działaniu udało się uratować dużą część zabytkowego wyposażenia, został zabezpieczony dach, a kolejne instytucje uruchomiły wszelkie działania, aby jak najszybciej dokonać zabezpieczenia i rozpocząć odbudowę obiektu. „Dom Doktora” to wyjątkowe miejsce na zakopiańskiej mapie. W sierpniu można było go odwiedzić w ramach Dni Architektury Drewnianej. Dzisiaj w podziękowaniu za wszystkie lata opieki nad wspólnym dziedzictwem można wspomóc zbiórkę na jego zabezpieczenie.

Wieczorem 31 października 2023 w Zakopanem doszło do kolejnego pożaru zabytkowego obiektu architektury drewnianej, tym razem wyjątkowo cennego „Domu Doktora”, willi wybudowanej w 1898 roku, w stylu witkiewiczowskim, najprawdopodobniej projektu samego Stanisława Witkiewicza.

Obiekt w 1912 roku kupił lekarz i zasłużony społecznik zakopiański, Wacław Kraszewski, od tego czasu willa pozostaje w rękach rodziny Kraszewskich. Obecnie funkcjonowała w niej Galeria sztuki współczesnej prowadzona przez Magdę Kraszewską, wnuczkę Wacława. Pani Magda jest jednym z współwłaścicieli obiektu i faktycznym opiekunem tego miejsca. Z wykształcenia malarka, która skwapliwie przez całe swoje życie pielęgnuje pamięć o rodzinie. W jednym z pokoiów zaaranżowała pokój doktora, gdzie pieczołowicie przechowywała cenne narzędzia, dokumenty, fotografie i udostępniała je dla zainteresowanych zwiedzających.

Ogień strawił dach i poddasze, a dolne piętro zostało zalane wskutek działań ratowniczych straży pożarnej.

Po wybuchu pożaru, na miejscu stawili się wszyscy dla których to miejsce ma znaczenie, przedstawiciele samorządu, społecznicy, pracownicy instytucji kultury, w tym pracownicy [Centrum Architektury Drewnianej NID](https://nid.pl). Gdy tylko ugaszono ogień rozpoczęła się ewakuacja zabytkowego wyposażenia. Na pomoc ruszyli sąsiedzi, ratowali nie tylko co się da, ale i z uwagą słuchali, które dzieła sztuki wynosić w pierwszej kolejności. Jeszcze w nocy część mebli została przewieziona do magazynów zarządzanych przez miasto, a dzieła sztuki znalazły schronienie w Muzeum Tatrzańskim, gdzie zostaną poddane konserwacji. Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy ze służbami konserwatorskimi przystąpił do planowania i realizacji kolejnych kroków działania, niezbędnych to rozpoczęcia prac zabezpieczających oraz remontowych. Pierwsze działania są gotowe do realizacji, jak tylko prace na miejscu zakończą odpowiednie służby, w tym policja, prokuratura oraz nadzór budowlany. Straż pożarna zabezpieczyła tymczasowo dach, ale i tak wszystkich czeka walka z czasem.

- Robimy to co należy do naszego zakresu działania. Wspieramy służby konserwatorskie i właścicieli w ratowaniu zabytku, wykorzystujemy potencjał wiedzy naszych pracowników i ekspertów z którymi współpracujemy oraz doświadczenie Instytutu. Taki jest cel działania pracowni Centrum Architektury Drewnianej i dzisiaj najlepiej widzimy, że otwarcie placówki NID w Zakopanem było bardzo dobrą decyzją. Dzięki temu, że nasi pracownicy są na miejscu mogli natychmiast przystąpić do pomocy i działania. Od dawna wiemy, że właściciele obiektów drewnianych potrzebują merytorycznego wsparcia, podobnie jak i inne służby, aby działać skutecznie i ratować, to co najbardziej kruche. Dlatego działamy i będziemy dalej realizować nasze priorytety, związane z systemowym wsparciem ochrony architektury drewnianej w Polsce
- podsumowała dr hab. Katarzyna Zalasńska, dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Dlaczego społeczna zbiórka na zrzutka.pl

Jako specjaliści wiemy jakie obowiązują zasady uruchomienia środków publicznych, wymagające czasu i zgromadzenia odpowiedniej dokumentacji. Wiemy również, że do działania należy przystąpić natychmiast. Zabezpieczenie dachu przed zimą i osuszenie konstrukcji oraz parkietów to początek długiej listy zadań, aby uratować jak najwięcej z oryginalnej substancji zabytku. Dlatego jako miłośnicy zabytków zorganizowaliśmy prywatną zbiórkę, żeby zebrać środki dla wsparcia właścicieli. Pierwsze wpłaty zostały dokonane zanim jeszcze zbiórka została ogłoszona, po pierwszej dobie zostało zebrane 20% kwoty potrzebnej na najpilniejsze prace.

To jest nie tylko pomoc materialna, to również niezwykle ważny sygnał dla właścicieli, że nie są sami w tej tragedii.

Wpłat można dokonywać poprzez portal zrzutka.pl <https://zrutka.pl/xy6czv>

Ratowaliśmy co się da. Prace plastyczne studentów, meble Wojciecha Brzezi w stylu zakopiańskim i pastele autorstwa Witkacego

Skala zniszczeń jest duża, ale z całą stanowczością należy podkreślić, że nic nie wskazuje na to, aby obiektu nie udało się uratować i musiałby być zostać rozebrany. Konieczna będzie odbudowa drugiej kondygnacji, ale wszystko wykażą ekspertyzy przygotowane przez specjalistów. Spaleniu uległo całe wnętrze poddasza. Częściowo zniszczone zostały stolarki okienne oraz drewniane detale, wyłamano połac dachu, aby dogasić ogień, który tlił się przeszło 3 godziny. Chociaż pożar nie zniszczył zasadniczej części domu, to dużego dzieła zniszczenia dokonała woda. Wszystko zostało zalane, na parkietach na parterze było 2-3 cm wody, która lała się strumieniami ze stropów oraz po drewnianych ścianach. Zniszczeniu uległa również część bezcennych pamiątek po Wacławie Kraszewskim i innych członkach rodziny, które były prezentowane w izbie pamięci na parterze.

- Dziś pokój doktora opustoszał. Woda otuliła szczerze najciemniejsze zakamarki. Pośród tego pani Magda, która wykonuje proste czynności, podnosi z kałuży ulubiony kubek, który ktoś przewrócił w popłochu wynosząc szafkę, rozgląda się gdzie ubranie przyszykowane na jutrzejsze święto... - relacjonowała w nocy Natalia Skiepmo, kierownik pracowni Centrum Architektury Drewnianej NID.

Zaangażowanie Narodowego Instytutu Dziedzictwa

Jako instytucja ekspercka przystąpiliśmy do oceny stanu prawnego oraz przygotowania działań, które będą niezbędne do realizacji w obiekcie zabytkowym. Jesteśmy w stałym kontakcie z właścicielami obiektu, Małopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, kierownikiem nowotarskiej delegatury Urzędu Ochrony Zabytków, przedstawicielami urzędów i służb, organizacji społecznych oraz ekspertami od architektury drewnianej. Wszystkie instytucje łączą swoje siły, aby skutecznie i jak najszybciej udzielić wsparcia w ratowaniu cennego dziedzictwa kultury.

„Dom Doktora” był jednym z obiektów udostępnionych w ramach Dnia Architektury Drewnianej, zorganizowanego przez NID w sierpniu tego roku. Pani Magda Kraszewska, opiekunka tego niezwykłego miejsca, była zawsze niezwykle życzliwa i pomocna dla działań naszej pracowni w Zakopanem. W październiku uczestnicy Jubileuszu niematerialnego dziedzictwa kulturowego zwiedzali

willę w ramach spaceru szlakiem zabytkowej architektury drewnianej Zakopanego. Utrata tego cennego miejsca byłaby niepowetowaną stratą na mapie drewnianej architektury zabytkowej Zakopanego.

#NIDteam w przeddzień Zaduszek

Ten wpis jest inny - jest bardzo emocjonalny - ale też trudno inaczej. Dla części zespołu NID oraz innych osób zaangażowanych w tę akcję, święta te były nieco odmienne od tradycji, a może i nie. Jak pisaliśmy w poście [Święta pamięci zmarłych](#) „Dawniej w ludowej tradycji istniało przekonanie, że podczas przesilenia jesiennego, kiedy przyroda zamiera, dusze zmarłych powracają do swoich dawnych domów”... I ten dom - pełen wspomnień i pamiątek po ludziach, którzy tam mieszkali, którzy je tworzyli - ten dom stanął w płomieniach, a zastęp ludzi stanął, aby go uratować, również ku pamięci zmarłych...

Pożar willi "Dom Doktora" przy ul. Witkiewicza w Zakopanem, fot. NID/N. Skiepmo

Pożar willi "Dom Doktora" przy ul. Witkiewicza w Zakopanem, aktualny stan zabytku, fot. NID/N. Skiepmo

Pożar willi "Dom Doktora" przy ul. Witkiewicza w Zakopanem, aktualny stan zabytku, fot. NID/N. Skiepkó

Pożar willi "Dom Doktora" przy ul. Witkiewicza w Zakopanem, aktualny stan zabytku, fot. NID/N. Skiepmo

Pożar willi "Dom Doktora" przy ul. Witkiewicza w Zakopanem, aktualny stan zabytku, fot. NID/N. Skiepmo

Pani Magdalena Kraszewska, właścicielka willi "Dom Doktora", fot. P. Murzyn

Willa "Dom Doktora" przy ul. Witkiewicza w Zakopanem, fot. P. Murzyn

Willa "Dom Doktora" przy ul. Witkiewicza w Zakopanem, fot. P. Murzyn